

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Криворучко Олени Володимирівни,

доктора технічних наук, завідувача кафедри програмної інженерії та інформаційних систем Київського національного торговельно-економічного університету, на дисертаційну роботу Куценко Марини Миколаївни на тему:
«Ціннісно-орієнтоване управління інноваційними програмами розвитку організацій при переході до економіки знань», подану на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю
05.13.22 - управління проектами та програмами

На основі вивчення дисертації Куценко М.М. обсягом 158 сторінки, яка викладена російською мовою, автореферату обсягом 20 сторінок, який викладений українською мовою, 9 статей здобувача (в тому числі 8 одноосібно), із яких: в спеціалізованих фахових виданнях України - 8, в зарубіжних - 1, 19 робіт – в матеріалах конференцій, опублікованих за темою дисертації, встановлено наступне:

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Аналізуючи глобальну економічну ситуацію щодо моделей управління організаціями та концепцій подальшого розвитку, актуальними питаннями є формування таких концепцій управління, які б відображали процеси глобалізації, інтелектуалізації та інформатизації економіки, її інноваційного спрямування. В той же час методологічна основа сучасних концепцій управління повинна формуватись з урахуванням різновекторних соціально-економічних тенденцій. Необхідним стає перехід до нової ідеології корпоративного управління як комплексної цільової системи управління, що базується на ціннісному підході. Така система управління повинна бути спрямована на максимізацію цінності організації для соціо-економічної системи. Вона знайшла своє відображення у ціннісно-орієнтованому підході до управління, який визнаний як науковцями, так і практиками, і набуває все більшого поширення.

Науковцями представлено ідеї базису ціннісно-орієнтованого управління та визначено концепцію розвитку та функціонування організації, що спрямована на побудову ефективної системи управління, орієнтованої на досягнення максимальної його цінності в довгостроковому управлінні, що втілюється в ціннісно-орієнтованому управлінні.

Враховуючи трансформації та зрушення, які відбуваються у багатьох сучасних країнах, у бік розвитку та використання такого капіталу як знання, стає актуальним вивчення головних аспектів, викликів, процесів управління на базі концепції знань. Нові умови зовнішнього середовища, спричинені трансформаціями на шляху економіки, що базується на знаннях, вимагають перегляду існуючої моделі управління підприємством та її перебудови для забезпечення інноваційного розвитку на базі принципів економіки знань. У такому випадку підприємство в процесі свого функціонування повинно враховувати не лише принципи інноваційної діяльності, але й принципи економіки знань.

Потенціал подальшого успішного розвитку організацій напряму залежить від якості та точності використання такого ресурсу, як знання. Саме інвестиції в знання здатні принести найбільші вигоди для процвітання. Ось чому необхідно розвивати та вдосконалювати ключові компетенції персоналу організації, що є джерелом знань. У цьому руслі управління знаннями, за допомогою якого знання персоналу та знання організації в цілому можуть бути зібрані, впорядковані, розподілені, класифіковані, набуває такої важливості та широкого застосування. Але небагатьом організаціям вдається успішно використовувати підходи та інструменти до управління знаннями. Відсутність розуміння щодо створення цінностей знань, недостатня кількість моделей та механізмів управління знаннями, оцінки стану системи знань в організації призводять до низької ефективності діяльності організацій та недоотримання вигод.

Отже, розробка методів, моделей та інструментів впровадження та управління системою знань в організації, створення цінностей знань, системи компліментарних знань та методик оцінки системи знань в організації, представлених автором у дисертаційному дослідженні, є актуальною задачею.

2. Новизна, обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Новизна дисертації полягає в поглибленні і розвитку теоретичних положень формування ядра та системи цінностей компліментарних знань проектів та програм організаційного розвитку шляхом розкриття сутності, об'єктивної основи, головних правил, що визначають цінності у застосуванні знань, методи оцінки організаційної компетентності, як підґрунтя інструментарію для організаційної платформи з управління проектами та програмами.

Викладені в дисертаційній роботі положення відповідають паспорту спеціальності 05.13.22 - управління проектами та програмами.

У дисертаційній роботі вперше запропонована концептуальна модель системи знань з управління проектами та програмами на основі їх міграції та когнітивних циклів розвитку; побудована формалізована модель оптимізації структури системи управління знаннями в проектах розвитку організацій.

Удосконалена структурна модель системи управління знаннями проектів розвитку організацій, яка відрізняється від існуючих наявністю сформульованих принципів та системою діагностики рівня знань щодо проектів розвитку організацій.

Покращена модель визначення взаємозалежності між знаннями і рівнем задоволення клієнтів, що відрізняється від існуючих наявністю повного циклу набуття та переробки знань з управління проектами організаційного розвитку.

Отримала подальший розвиток запропонована автором термінологічна база з управління проектами організаційного розвитку за рахунок введення термінів ядро, компліментарні знання та міграція знань зацікавлених сторін.

Перелічені наукові результати підтверджують теоретичну значимість та обґрунтованість проведених теоретичних досліджень. Наукові результати проведених досліджень характеризуються достатнім збігом теоретичних та експериментальних даних, апробовані в публікаціях автора та доповідях на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях. Результати досліджень підтверджені практикою, про що свідчать представлені акти впровадження, що засвідчує достовірність одержаних автором теоретичних результатів та вагомість в процесі впровадження та управління системами знань в програмах інноваційного розвитку організацій.

3. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та надрукованих працях.

В роботі надані змістовні пропозиції. Повнота викладення отриманих результатів дослідження та їх оформлення можуть оцінюватись як достатні. Робота має завершений характер, висновки і пропозиції достатньою мірою розкриті і обґрунтовані в текстовій частині дисертації.

Основні положення дисертаційної роботи викладено у 8 фахових виданнях, які належать до переліку, затвердженому ВАК України та входять до міжнародних науково-метричних баз та одному закордонному виданні (Омськ, Росія), і відображають вагомі результати проведених дисертаційних досліджень, а також у 19 матеріалах наукових конференцій, що відповідають напряму управління проектами та програмами.

Аналіз публікацій Куценко М.М. свідчить про достатню повноту висвітлених в них змісту та наукових результатів роботи, отриманих в дисертації. Слід також звернути увагу на одноосібні публікації дисертанта, що відображає його високу компетентність.

4. Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертація та автореферат оформлені згідно з вимогами ВАК України. Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням автореферату. Висновки аргументовані.

У розділі 1 здійснено аналіз сучасних систем знань і підходів до управління проектами та програмами, без використання яких вже не можна уявити ділову активність провідного бізнесу та виробництва. Здійснено аналіз переходу світової економіки до вектору розвитку на базі «економіки знань». В результаті аналізу виділені поняття знання (стор.19), їх види, типи, структури, класифікація (стор. 20-23); основні процеси системи управління знаннями, що сприяють розвитку і зберіганню конкурентних переваг (стор.24) та вимоги до такої системи (стор.27). Визначена система, яка базується на використанні знань у посиленні ключових здібностей та вдосконаленні ключових процесів, що ведуть до досягнення цілей. Розглянуті моделі роботи, що використовуються для успішного управління знаннями і побудови цінностей (стор. 34).

У розділі 2 дисертації запропоновано понятійний базис, дані визначення ядра знань, компліментарних знань та міграції знань (стор. 45-46). Проаналізовано основні підходи до ціннісно-орієнтованого управління програмами розвитку організацій,

Запропонована концептуальна модель циклів управління інноваційним розвитком на базі знань та цінностей (стор. 55), яка розроблена на основі процесу виконання проекту або програми з урахуванням взаємодії системи знань, компетентності учасників проекту та зацікавлених сторін, що беруть участь у створенні компліментарних цінностей знань та їх міграції у когнітивних циклах розвитку.

На стор. 63 визначено основні ознаки ядра знань та елементи, які його формують, визначений індекс гармонізації таких областей знань (стор.64).

Побудована формалізована модель оптимізації структури системи управління знаннями в проектах розвитку організацій (стор. 66),

Розроблена модель оцінки взаємозалежності між знаннями організації і процесами їх управління і рівнем задоволення клієнтів, що, в свою чергу, сприяє ефективності роботи компанії та нарощенню конкурентних переваг (стор.69).

Третій розділ присвячений механізмам управління знаннями організації на шляху її розвитку. Проаналізовано методи оцінки інтелектуального капіталу організації та ефективності його використання (стор. 77).

Запропоновано методику вибору стратегії розвитку організації на основі цінностей акціонерів (стор. 85), яка базується на трьох стратегіях – орієнтація на продукт, орієнтація на вартість та орієнтація на клієнта.

Для оцінки індивідуальних компетенцій менеджерів проектів інноваційних програм розвитку запропоновано використовувати таксономію Б.Блума, що дозволяє проаналізувати елементи компетенцій окремого працівника (відповідно до стандарту ІСВ4) по шести рівнях – знання, розуміння, використання, аналіз, синтез, оцінка (стор. 94).

В межах процесу управління знаннями організації наводиться модель розподілу часу між отриманням знань і розвитком умінь та навичок учасників проекту або програми (стор. 95).

Четвертий розділ присвячено експериментальному впровадженню розроблених моделей та методик. Описаний покроковий процес впровадження системи управління знаннями в організації в рамках стратегії інноваційного розвитку (стор. 110), що містить основні принципи; етапи впровадження; функції, компетенції та знання керівників такого процесу; технології підтримки.

Представлений розрахунок по моделі оцінки впливу впровадження системи управління знаннями на рівень задоволення клієнтів (стор. 122), розрахунок ефективності впровадження системи управління знаннями в банку (стор. 128) та розрахунок оцінки індивідуальних компетенцій менеджерів проекту впровадження системи управління знаннями з використанням таксономії Б.Блума (Стор. 130).

5. Важливість для науки і практики одержаних автором дисертації результатів.

Дисертаційна робота виконана в межах держбюджетної науково-дослідної програми за темою «Розробка методів, моделей і стратегій розвитку інноваційної діяльності на підприємствах ядерної галузі України», державний реєстраційний номер № 0114U004678, яка виконувалася на кафедрі управління проектами у Київському національному університеті будівництва і архітектури у рамках науково-дослідної роботи в 2014-2015 роках, де автор був співвиконавцем та проводив адаптацію розроблених у дисертації методів та моделей для застосування їх в управлінні проектами та програмами розвитку промислових підприємств України.

6. Рекомендації щодо застосування результатів і висновків дисертації.

Отримані у дослідженні теоретичні та прикладні результати можуть бути використані, після відповідної адаптації, для побудови системи

управління знаннями як окремими підприємствами та організаціями, так і на рівні корпорацій, галузей промисловості, міністерств та відомств. Також результати можуть бути використані для підвищення компетентності керівників і фахівців в галузі інноваційної діяльності в процесі реалізації програм підвищення їх кваліфікації.

Проведене дисертаційне дослідження створює передумови для подальших розробок моделей оцінки цінності знань, оптимізації систем управління знаннями, гармонізації систем управління знаннями в програмах розвитку.

7. Зауваження та побажання щодо змісту дисертації.

Разом з тим слід зауважити, що ряд аспектів дисертації потребує, на наш погляд, уточнень і доповнень, зокрема це стосується питань:

1. В першому розділі доцільно було б визначити поняття міграції знань в ході виконання проектів та дослідити існуючі моделі та кращу світову практику накопичення знань в проектах та організаціях.

2. Концептуальна модель циклів управління знаннями у організації базується на системі знань R2M. В цій моделі цінність знань пов'язана з інноваціями. Не зрозуміло, чи можливе накопичення та використання знань у звичайних проектах та організаціях, які не пов'язують свою діяльність з інноваціями.

3. Практика свідчить, що багато організацій забруднені застарілими знаннями. На мій погляд концептуальна модель (рис. 2.1) повинна мати інструменті очищення, прибирання сміттєвих, застарілих знань.

4. При визначенні моделі ядра знань на основі запропонованої компліментарної структури (рис. 2.2) доцільно було б надати приклади шаблонів знань що накопичуються та використовуються.

5. В дисертаційній роботі є незрозумілі посилання. Наприклад стор. 65, 78.

6. Деякі літературні джерела наведені в дисертації на мають відповідних посилань.

7. В дисертації є деякі стилістичні та граматичні помилки.

8. Загальний висновок та оцінка дисертації.

Загальні недоліки та дискусійні питання не позначаються на позитивній оцінці дисертаційної роботи в цілому. Тема дисертації актуальна, висновки і пропозиції мають наукову новизну і практичну значущість, робота виконана на достатньо високому методологічному рівні. Виявлені закономірності, принципи, наукові підходи та методи управління системою знань організації, підтверджують, що вихідна методологія дисертаційного дослідження правильна, всі завдання виконано, мети досягнуто, покладена в основу дисертації наукова гіпотеза підтвердилась. Подані у дисертації результати дослідження є актуальними, мають теоретичну та практичну цінність.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані у дисертації теоретичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у науково-дослідній, навчальній, практичній роботі. Вони становлять теоретико-методологічну основу подальших наукових досліджень і дискусій з управління цінністю знань зацікавлених сторін проектів та програм розвитку організацій.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що висновки та рекомендації даного дослідження було впроваджено у ТОВ «Нафтосервіс» та навчальному процесі кафедри управління проектами Київського національного університету будівництва і архітектури.

Основні положення дисертації обговорювалися і доповідалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Звідси можна зробити висновок, що робота Куценко М.М. пройшла необхідну публічну апробацію.

Отже, дисертаційна робота Куценко М.М. «Ціннісно-орієнтоване управління інноваційними програмами розвитку організацій при переході до економіки знань» є завершеним науковим дослідженням, яке містить нові теоретико-методичні розробки та результати. Робота оформлена відповідно до встановлених вимог.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість та достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, можна зробити висновок про те, що дисертаційна робота Куценко М.М. «Ціннісно-орієнтоване управління інноваційними програмами розвитку організацій при переході до економіки знань» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішене актуальне наукове завдання щодо розробки ціннісно-орієнтованих моделей, методів та механізмів управління знаннями організації на шляху їх інноваційного розвитку.

Загалом, дисертаційна робота відповідає паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проектами та програмами. За своїм обсягом, оформленням, рівнем наукової новизни, якістю досліджень, достовірністю та обґрунтованістю висновків, теоретичною і практичною цінністю дисертаційна робота **відповідає** вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567) та іншим нормативним вимогам, які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор Куценко Марина Миколаївна **заслуговує** на присудження їй наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами та програмами.

Офіційний опонент

доктор технічних наук, доцент,
завідувач кафедри програмної
інженерії та інформаційних систем
Київського національного
торговельно-економічного
університету

О.В. Криворучко